

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

6. Франкл В. Человек в поисках смысла: Сборник / Пер. с англ. и нем. Д. А. Леонтьева, М. П. Папуша, Е. В. Эйдмана. М.: Прогресс, 1990. 368 с.

УДК 159.9

ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОТЕРАПІЇ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ДОПОМОЗІ ДІТЯМ, ЯКІ ПЕРЕЖИВАЮТЬ ГОРЕ

Свтушок Богдана, здобувач ОС «магістр», РДГУ

Керівник: Ставицька О.Г., кандидат психологічних наук, доцент

Казкотерапія на сьогодні є досить затребуваним методом психолого-педагогічного впливу на особистість. Казка сповнена інформації про історію народу, духовні та моральні цінності, особливості поведінки в різних життєвих ситуаціях та варіанти вирішення проблем героями казок. Відповідно, казкотерапію доцільно використовувати як засіб цілеспрямованого психотерапевтичного впливу на особистість дитини, яка переживає горе.

Видатний український педагог В. О. Сухомлинський був переконаний, що у горі і печалі людська душа відкрита іншій людині. На нашу думку, саме ця істина повинна визначати правила виховання й допомоги дітям. Необхідно вміти читати людську душу, тому що людина, яка пережила образу, несправедливість, горе, стає хворобливо вразливою до навіть мізерних проявів несправедливості, байдужості. Кожна зустріч з образою, неправдою знову і знову вражає дитяче серце, і дитина бачить зло навіть там, де його немає. Іншими словами, незадоволення значущих для людини потреб призводить до спотвореного сприймання ставлення до неї оточуючих. Особистість все більше замикається в собі, протиставляючи справжньому чи уявному злу те, що вона здатна протиставити – непослух, агресивність, грубість, свавілля, бажання робити все не так, як вимагають педагоги, щоб нагадати про себе, заявити людям про своє право на увагу.

У контексті сказаного вибір казкотерапії для психологічної допомоги дітям, які пережили горе, був нами зумовлений такими причинами: казкотерапія – метод терапії, метою якої є передача життєвого досвіду, спосіб взаємодії із внутрішнім “Я”, терапія особливою казковою обстановкою; казкотерапія – метод, що не має вікових обмежень застосування; самостійне творення казки руйнує стереотип поведінки, який діє всередині віртуальної казки, але не впливає на неї; співдія учасників казкотерапії долає відчуженість особистості від групи, розвиває комунікативні навички.

Серед передумов ефективного впливу казкотерапії на особистість дитини, яка пережила горе, виділяємо такі фактори:

Встановлення гарних, емоційно теплих відносин та співробітництва дитини з психологом. Непрямий метод, атмосфера колективного творчого співпереживання, високий рівень захопленості учасників створюють на першому етапі емоційно теплі відносини.

Послаблення напруження на початковій стадії впливу. При використанні методу казкотерапії виникає атмосфера колективного естетичного переживання. Методики, що використовуються (інсценування казок, індивідуальна та групова розповідь казок, вигадкування казок), сприяють зняттю емоційної напруги. Крім того, в ході ігрового відтворення казкових фрагментів особистість отримує емоційну підтримку, зняття загального напруження.

Когнітивне навчання на основі отриманої дитиною інформації. У ході казкотерапії особистість не лише бере участь у творчій роботі, а й отримує інформацію про способи вирішення проблем, про соціально прийнятні висловлювання почуттів (в тому числі про тривожні та агресивні прояви). Важливо відмітити, що така інформація не подається психологом у готовому вигляді, а самостійно “добувається” особистістю в ході спільного обговорення проблеми.

Зміна поведінки особистості за рахунок нового емоційного досвіду, отриманого в ході спілкування. У процесі творчого створення казкових сюжетів кожен учасник заняття природним шляхом переживає емоційний досвід попередніх поколінь, зосереджується на цих сюжетах. Сама специфіка такого відтворення поєднується з переживанням деяких емоцій, пов’язаних зі змістом оповідання. Участь у казкотерапевтичних іграх збагачує емоційний досвід особистості, розширює її здібності до емпатії. Отриманий емоційний досвід стимулює засвоєння нових форм поведінки вже поза межами психотерапевтичного процесу.

Отримання соціальних навичок на моделі поведінки психолога та інших учасників. У ході казкотерапії її учасник обов’язково включений не лише в систему групових відносин та взаємодії, а й в систему соціальних відносин, що містяться в символічному виді в казкових оповіданнях. Так, у ході інсценування учасник “приміряє” на себе різні ролі (старого-мандрівника, господаря будинку, бабусі, онучки). Кожна з таких ролей передбачає особливий стиль поведінки та взаємодії. Учасник не лише набуває навичок соціальної взаємодії, а ще й в ході імпровізації отримує можливість повторювати та закріплювати ці навички.

Переконання чи навіювання (явне чи приховане). У ході казкотерапії постійно відтворюються та закріплюються норми поведінки, взаємодії,

прояви почуттів, відібрані в якості найбільш ефективних, що сприяє підтримці та збереженню цілісності особистості. Беручи участь у відтворенні цих норм, учасник засвоює та присвоює їх. Емоційне прийняття, відкритість новому емоційному досвіду в ході казкотерапії посилює глибину впливу. Крім того, в ході загального обговорення психолог спеціально зупиняється на найбільш важливих моментах, доповнюючи прихований вплив роз'ясненнями та коментарями.

Засвоєння та відпрацювання нових форм поведінки, а також усвідомлене ставлення до них при емоційній підтримці з боку оточуючих. Особливістю процесу казкотерапії є варіативність та імпровізаційність. Це дає змогу відтворювати різні форми поведінки достатню кількість разів, без остраху перетворення процесу в механічне повторення.

Необхідно також пам'ятати, що в ході вербалізації своїх почуттів у дітей формуються нові види поведінки, вони позбавляються страхів, знаходять друзів. Саме обговорення казкової історії дозволяє сформувати або розвинути необхідні якості особистості.

Список використаної літератури

1. Казкотерапія. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mamka.info/index.php?topic=4855.0>
2. Особливості застосування ігрового методу та засобів мистецтва у психокорекційній роботі. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/Psychology/82701-5.html>

УДК:159.97-053.6

ОСНОВНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ Й ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРИВОЖНОСТІ І СТРАХУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Забегаліна Дарина, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Рудь.Г.В, кандидат психологічних наук, доцент

Актуальність вивчення проблем підліткового віку обумовлюється, як правило, не тільки суто індивідуальною ситуацією психічного розвитку 10-16-річної дитини, але, також новим рівнем вимог сучасного суспільства до формування активної життєвої позиції зростаючої людини. Для вирішення проблем, пов'язаних з підлітковим віком, необхідний комплексний підхід до вивчення особливостей підліткової фази психічного розвитку та до розкриття змісту процесу розвитку дитини на цій ключовій фазі переходу від дитинства до зрілості.

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базилюк О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюноква терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остігова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошковська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдюк К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці	152
Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці	154
Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці	157
Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів	160
Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами	162
Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів	163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету